

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

*Мої "промінчики".
Ганна Бурячок, учитель
Малокопанівської ЗОШ І–ІІІ ст.
Голопристанського р-ну Херсонської обл.*

*Наше суцвіття – Калина.
Галина Барановська, вчитель
Ірпінської СЗОШ І–ІІІ ст. № 12
ім. Заріфи Алієвої (Київська обл.)*

Тетяна ВАСЮТІНА,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки і методики початкового навчання
Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

Методичні особливості проведення екскурсій з природознавства у початковій школі

Формування природознавчої компетентності учня початкової школи як особистісного утворення неможливе без урізноманітнення форм, методів і засобів навчання природознавства. Чільне місце у цьому процесі відводиться екскурсіям і проектним роботам, кількість яких суттєво збільшилась у чинній навчальній програмі за рахунок розвантаження її змісту, порівняно з програмами минулих років [5]. Так, оновлене "Природознавство" передбачає проведення 17-ти екскурсій, які мають на меті забезпечити учням належний рівень опанування змісту предмета та уникнення поверховості і формалізму під час його вивчення.

Зупинимось докладніше на загальних методичних особливостях організації екскурсії у природу у початковій школі та наведемо орієнтовні приклади звітних матеріалів її проведення.

Загальновідомо, що екскурсія – це одна з форм організації навчально-виховного процесу, яка має тісний логічний зв'язок з попередніми та наступними уроками, але проводиться серед природи, на виробництві, в музеї тощо [4]. Відмінність від уроку полягає у тому, що вона не обмежена жорстко в часі і її головне призначення – сприймання учнями тіл та явищ у природному оточенні, встановлення очевидних взаємозв'язків та залежностей між ними [1; 4]. Екскурсії розширюють кругозір учнів, розвивають спостережливість, уміння бачити те, що раніше відбувалося поза їхньою увагою, сприяють формуванню предметних умінь.

У сучасній дидактиці та методиці навчання природознавства існує декілька підходів до класифікації екскурсій. Так, за відношенням до змісту навчальних програм – програмові та позапрограмові [3]; за обсягом власне предметного змісту теми екскурсії – однотемні та багатотемні; за місцем у структурі вивчення розділу або курсу та дидактичною метою – вступні, поточні, підсумкові [1; 3; 4]. Програмові екскурсії з природознавства у початковій школі найчастіше класифікують за обсягом власне предметного змісту та дидактичною метою. Це однотемні або багатотемні, вступні, поточні та підсумкові екскурсії [1].

Загальна методика організації і проведення екскурсій складається з таких етапів:

1. Розробка вчителем річного календарно-тематичного плану, де передбачаються усі екскурсії, рекомендовані навчальною програмою, з урахуванням конкретних місцевих умов.

2. Визначення навчально-виховної мети і завдань кожної екскурсії.

3. Вибір місця екскурсії і попереднє ознайомлення з ним (на предмет безпеки школярів), визначення об'єктів для дослідження. Встановлення позапрограмових об'єктів, які можуть викликати інтерес у дітей, до розповіді про які слід завчасно підготуватись.

4. Розробка чіткого маршруту і зупинок екскурсії. Залучення батьків учнів для організації поїздки на місце екскурсії та її перебігу (за потреби).

5. Підготовка дитячого колективу: ознайомлення з метою і завданням екскурсії, об'єднання учнів за групами, розподіл завдань та обов'язків, ознайомлення з правилами поведінки на екскурсії.

6. Підбір екскурсійного спорядження та інвентаря, розподіл його між групами, призначення відповідальних (за потреби).

7. Складання розгорнутого плану екскурсії за такою схемою: 1) дата, клас; 2) тема; 3) мета; 4) маршрут; 5) обладнання; 6) проведення екскурсії (спосіб пересування, огляд об'єктів, пояснення, дослідницька робота учнів, збирання зразків рослин, шкідників, гірських порід, визначення напрямку і швидкості течії річки, визначення частин горба та ін., зарисовки, складання плану тощо).

8. Післяекскурсійна робота (оформлення звіту, створення колекцій, гербарних зразків, фотоколажів тощо) [1; 4].

Враховуючи, що місцем проведення екскурсії можуть бути різні установи, де її проводить екскурсовод, робота вчителя у таких випадках зводиться лише до окремих організаційних пунктів, вказаних вище. Оскільки екскурсії з природознавства навчальні, то матеріал, який діти почерпнули під час її проведення, обов'язково повинен відтворитись у подальшому вивченні предмета. Цьому сприяє післяекскурсійна робота з виконанням певних видів робіт.

Наведемо приклади орієнтовних звітних матеріалів учнів, які вони можуть підготувати після екскурсії на підприємство та у планетарій [2].

Схема звіту про екскурсію на підприємство	Схема звіту про екскурсію у планетарій
Назва підприємства, адреса: ... Підприємство виробляє таку продукцію: ... Вона поставляється у такі країни: ... Я зустрівся(лась) з людьми таких професій: ... До їхніх обов'язків входить: ... Із цих професій я обрав(ла) би(б) собі у майбутньому професію: ... Робота цього підприємства впливає на стан довкілля так: ... Для поліпшення стану довкілля у нашій місцевості підприємству варто вжити таких природоохоронних заходів: ... Висновок: ...	Дата, час проведення екскурсії ... Тема ... Програма супроводжувалась (демонстрацією зоряного неба, слайдів, відеофрагментів та спецефектів) (потрібне підкреслити). Я дізнався(лась) нового ... і навчився(лась) ... Отримав(ла) інформацію я зможу застосувати ... Висновок:...

Достатньо складною в організації і проведенні є екскурсія у природу на околицях конкретної місцевості. На нашу думку, це зумовлено рядом причин. Зокрема, віковими особливостями учнів, великою наповнюваністю класів (особливо у містах), потребою у транспортних засобах для виїзду на природні ландшафти з метою комплексного вивчення штучних і природних угруповань, недостатньо повним укомплектуванням матеріальної бази для вивчення природознавства екскурсійним обладнанням, обмеженим у площі місцем збереження зібраних матеріалів, необхідністю залучення батьків для дотримання техніки безпеки під час екскурсії, браком методичної літератури тощо.

Для часткового вирішення даної проблеми наведемо приклад орієнтовного змісту багатотемної підсумкової екскурсії в природу для 3 класу.

Тема. "Дослідження форм місцевого рельєфу, корисних копалин, різноманітності організмів та їхнє пристосування до умов існування".

Мета. Ознайомити учнів з особливостями рельєфу своєї місцевості, корисними копалинами, різноманітністю організмів та їх пристосованістю до умов існування.

Завдання: 1) на прикладі місцевих форм рельєфу сформувати в учнів уявлення про складові рельєфу (горб, яр, пагорб, гору та їх частини), корисні копалини, найпоширеніші у цьому регіоні; 2) продовжувати ознайомлювати учнів з водоймами своєї місцевості (якщо такі є); формувати в них прийом визначення лівого і правого берегів річки; 3) продовжувати формувати в учнів уявлення про різно-

манітність організмів своєї місцевості та їхнє пристосування до умов існування; 4) виховувати бережливе ставлення до природи.

Обладнання: рулетка, кульки або паперові пакети для зберігання зразків корисних копалин, насіння; картонні коробочки або скляні баночки; гербарні папки, лопатки для викопування рослин; сумки для зберігання зібраних матеріалів; картки із завданнями для учнівських груп; блокноти, ручки, фотоапарати.

I. Підготовка до екскурсії.

1. Визначення учителем: місця проведення екскурсії та маршруту; об'єктів дослідження (складових рельєфу, корисних копалин, водойм, різноманітності організмів); переліку матеріалів, які слід зібрати (зразки корисних копалин, рослин для гербаріїв, тварин водойм та суші для куточка живої природи, плодів і насіння для підгодівлі птахів узимку).

2. Завчасне ознайомлення учнів із завданнями екскурсії та підготовка разом із учителем необхідного обладнання.

II. Проведення екскурсії.

A. Розповідь учителя. Пояснювальна бесіда про побачені об'єкти. Виконання практичних завдань.

1. Ознайомлення учнів з формами земної поверхні своєї місцевості (пропедевтика теми "Природа України", 4 кл.).

Учитель зазначає, що Земна поверхня неоднорівна, на ній є різні форми: рівні ділянки суші, горби, яри, гори. Учні розглядають навколо себе місцевість і називають форми земної поверхні, які їх оточують. Визначаються їх істотні ознаки.

2. Ознайомлення учнів з корисними копалинами своєї місцевості.

Якщо дозволяє техніка безпеки (!), екскурсію можна проводити біля кар'єру, де добувають вапняки, пісковики, кварцити, граніт, торф, нафту, кам'яне вугілля, руди чорних і кольорових металів та ін. Ці об'єкти становлять велику цінність для спостережень. Звертається увага на видобування і використання корисної копалини у промисловості.

3. Ознайомлення з водоймами своєї місцевості. Учні пригадують, що існують такі види водойм, як озеро, болото, джерело, струмок, океан, море, річка. З'ясовують їх істотні ознаки та встановлюють, які з них є у цій місцевості.

4. Визначення правого і лівого берегів річки. Для того, щоб визначити правий і лівий береги, слід стати обличчям за течією річки і розвести руки. Праворуч – правий берег, ліворуч – лівий. Після цього учні з'ясовують, який берег вищий (у наших річок правий берег здебільшого високий і крутий, а лівий низький і пологий), на якому березі побудовано школу, будинки, в яких живуть учні та ін. Візу-

ально визначається чистота води. Називаються заходи з її охорони населенням цієї місцевості.

5. Ознайомлення школярів з різноманітністю організмів та їхнім пристосуванням до умов існування.

Учні пригадують 5–6 назв представників живої природи, поширених у цій місцевості, намагаються знайти їх у ході екскурсії. Звертається увага на рослини та тварин, які мешкають на горбах, біля водойм, обабіч доріг тощо та їхню пристосованість до умов існування (забарвлення, розміри, форма тіла тощо).

У ході екскурсії слід наголосити, що суворо заброньовано збирати такі рідкісні рослини, як латаття біле, купальницю, конвалію.

Б. Самостійна робота учнів групами.

Завдання для групи 1.

За наявності яру з'ясувати його назву; довжину, ширину й глибину; гірські породи, що утворюють схили й дно яру; наявність на дні яру та його схилах текучої води; джерел; причини утворення яру; ознаки роботи води і вітру; якої шкоди завдає яр; які заходи вживаються для знищення яру.

За такою схемою можна характеризувати й інші форми рельєфу місцевості.

Завдання для групи 2.

З'ясувати, хто живе у ґрунті. Зібрати зразки ґрунту даної місцевості та окремих його мешканців, які вдалось побачити під час екскурсії.

Завдання для групи 3.

З'ясувати: назву річки; особливості течії води (бурхлива, швидка, повільна); будову берегів (крутий, пологий); особливості будови русла річки (пряме, звивисте); гірські породи, з яких утворені береги й русло річки (пісок, глина, вапняки, пісковики, галечник, гравій, мул, щебінь); ознаки роботи води й вітру (наноси, відшарування); рослини й тварини, які живуть на берегах і в руслі річки; використання води для господарських потреб.

Зразки гірських порід, що утворюють береги й русло річки (пісок, глина, пісковик, вапняк, уламкові породи (щебінь, гравій, мул)), доречно зібрати у картонні коробочки або скляні баночки, на етикетках яких зазначають назву і місце збору (берег, русло річки).

Цю саму схему з невеликими змінами можна використати під час вивчення ставка й озера.

Завдання для групи 4.

Зібрати зразки тих рослин і тварин, плодів і насіння, які поширені в природі у великій кількості. Водяні: верба, очерет, рогіз, елодея, ряска, стрілиця, підбіл, калюжниця; катушка, водомірка, ставковик, плавунець та ін. Наземні: грицики, подорожник, пірій, чистотіл, конюшина та ін.; комар, колорадський жук, білан капустяний, муха, мураха, бабка,

сонечко, хрущ та ін. Їх треба збирати тільки у тому випадку, якщо з них будуть виготовлені відповідні наочні посібники або вони знайдуть належне місце у шкільному кутку живої природи.

III. Узагальнююча бесіда.

– Якою буває земна поверхня? Які форми земної поверхні переважають у місцевості, де ти живеш? Якою можна назвати поверхню суші у нашій місцевості? Чому? Як утворюються яри? Чому люди ведуть боротьбу з ними? Як учні допомагають дорослим у цій справі?

– Що таке корисна копалина? Які види корисних копалин (тверді, рідкі, газоподібні) видобувають у нашій місцевості? Як називаються ці родовища? Де використовує їх людина?

– Які організми, що трапились вам під час екскурсії, населяють ґрунти вашої місцевості? Яка їх роль в утворенні ґрунту? Як відбувається охорона ґрунтів у вашому регіоні?

– Які рослини, тварини та гриби поширені у твоїй місцевості? Як вони пристосувалися до умов існування? Як люди охороняють живу природу в твоїй місцевості? Який внесок школярів у цю справу?

IV. Підбиття підсумків екскурсії.

Самооцінювання учнями своїх досягнень. Відзначення учителем найбільш активних і уважних учнів. Вчитель звертає увагу колективу на те, що здобуту на екскурсії інформацію учні використовують при подальшому вивченні природознавства.

V. Післяекскурсійна робота.

1. Зобразіть схематично ті форми рельєфу, які ви спостерігали під час екскурсії. З корисних копалин, які ви зібрали під час екскурсії, виготовте колекцію.

2. Занесіть у таблицю назви тих рослин, тварин і грибів, які вам трапились під час екскурсії.

Дерева		Кущі	Трав'яністі рослини	Гриби	Комахи	Риби	Земноводні і плазуни	Птахи	Звірі
Листяні	Хвойні								

3. Опираючись на матеріал підручника та довідкової літератури, схарактеризуйте одну з побачених рослин і тварин за поданим нижче планом.

План характеристики рослини	План характеристики тварини
1) Назва рослини. 2) Чи занесено її до Червоної книги. 3) До якої групи вона належить (дерево, кущ, трава). 4) Хвойна чи квіткова рослина.	1) Назва тварини. 2) Чи занесено її до Червоної книги. 3) До якої групи вона належить (звір, птах, комаха та ін.). 4) Зовнішній вигляд і особливості будови тіла (забарвлення, голова, тулуб, кінцівки, хвіст, покрив тіла тощо).

План характеристики рослини	План характеристики тварини
5) Зовнішній вигляд (стебло(стебла), листя, квітка (якщо є), плоди).	5) Спосіб пересування (стрибає, ходить, бігає, повзає, літає).
6) Однорічна чи багаторічна рослина.	6) Характер живлення (рослиноїдна, м'ясоїдна, всеїдна).
7) Пристосування рослини до умов середовища (світло, тепло, вода, родючість ґрунту).	7) Як піклується про потомство.
8) Значення рослини у природі та для господарських потреб людини	8) Де тварина мешкає (у воді, на суші, в ґрунті).
	9) Пристосування до життя в різних умовах.
	10) Значення тварини у природі та господарській діяльності людини

Зробіть висновки щодо виконаної роботи, вказуючи, як саме пристосування рослин і тварин до життя в різних умовах впливають на їхню різноманітність.

4. Зібрані плоди й насіння використовуйте у підгодівлі тварин куточка живої природи та птахів узимку [2].

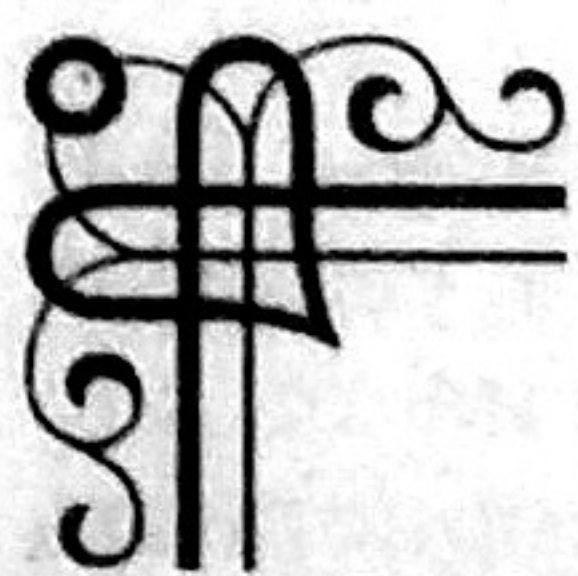
Інформацію, викладену в учнівських звітах та завданнях у рамках післяекскурсійної роботи, доречно висвітлити на наступних уроках чи у позау-

рочній роботі з природознавства. За результатами усіх екскурсій учні можуть самостійно виготовляти змінні стенди у кабінетах.

Таким чином, запропоновані методичні матеріали є одним із кроків у бік комплексного вирішення проблеми якості навчання молодших школярів природознавства засобом екскурсій. Сподіваємося, що вони частково полегшать організацію роботи учителя у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник. — К. : Веселка, 1998. — 334 с.
2. Васютина Т. М. Уроки природознавства. 5 клас. Пос. для вчит. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2005. — 192 с.
3. Загальна методика навчання біології: Навч. посібник / І. В. Мороз, А. В. Степанюк, О. Д. Гончар та ін.; За ред. І. В. Мороза. — К. : Либідь, 2006. — 592 с.
4. Нарочна Л. К. та ін. Методика викладання природознавства: Навч. посібник / Л. К. Нарочна, Г. В. Ковальчук, К. Д. Гончарова. 2-ге вид., перероб. і допов. — К. : Вища школа, 1990. — 302 с.
5. Природознавство. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи (оновлено). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>

Олена САГАН,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри природничо-математичних дисциплін
та логопедії Херсонського державного університету

Методика вивчення алгоритмів у початкових класах

Слово "алгоритм" походить від імені видатного узбецького математика Мухаммеда бена Муса аль-Хорезмі, який вперше описав десяткову систему числення і правила виконання арифметичних дій. Вважається, що саме частина імені вченого "аль-Хорезмі", що буквально означає "із Хорезма" (тобто із місцевості давнього Узбекистану), згодом трансформувалася у слово "алгоритм".

У Вікіпедії алгоритм визначається як набір інструкцій, які описують порядок дій виконавця, щоб досягти результату розв'язання задачі за скінченну кількість дій; система правил виконання дискретного процесу, яка досягає поставленої мети за скінченний час [1].

Алгоритм — це припис, який дозволяє виконати певну послідовність дій для досягнення результату. Властивості алгоритмів:

- зрозумілість, тобто розуміння виконавцем кожного кроку алгоритма;
- дискретність, тобто розбиття алгоритма на множину окремих скінчених дій (кроків);

- точність, тобто однозначність виконання припису;
  - результативність, тобто обов'язкове отримання результату за скінчену кількість кроків;
  - масовість, тобто можливість застосування даного алгоритма до цілого класу задач одного типу.
- Формами представлення алгоритмів є вербальна (словесна), графічна (схеми, блок-схеми) мови програмування.

Звернення до теми "Алгоритми та виконавці" зумовлено об'єктивними причинами. Оновлення програми з інформатики для учнів початкових класів, з одного боку, і використання відповідних засобів навчання, які вийшли у світ до 2017 року, з іншого, вносять незручності у роботу вчителя, особливо початківця. Це спонукало нас у межах цієї статті представити логіку подання навчального матеріалу, пов'язаного з алгоритмами з деякими методичними рекомендаціями.

Вивчення теми починається з актуалізації знань учнів щодо наявності та виконання ними у повсяк-

«ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

щомісячний науково-методичний журнал

№ 6 (576) ЧЕРВЕНЬ 2017

Засновники –
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видавець –
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видається з липня 1969 року
Київ

Журнал включено до переліку наукових
видань ВАКУ України, в яких можуть
публікуватись основні результати
дисертаційних робіт

Головний редактор

Алла ЛУК'ЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник народної освіти України

Редакційна колегія:

Іван БЕХ, Надія БІБІК, Микола ВАШУЛЕНКО,
Галина ДРЕВАЛЬ, Валентина ЗАТОРЖИНСЬКА,
Людмила КОВАЛЬ, Ярослава КОДЛЮК,
Юлія КОЛЕСНИКОВА (*завідувач відділу*),
Тетяна КОХНО, Людмила ЛІЩИНСЬКА,
Людмила ЛОПУШАНСЬКА (*відповідальний
секретар*), Алевтина ЛОТОЦЬКА,
Світлана МАРТИНЕНКО, Віра МЕЛЕШКО,
Олександр МИТНИК, Антоніна МОВЧУН,
Ізоolda НІЗЕЛЬСЬКА, Оксана ОНОПРІЄНКО,
Тамара ПИРОЖЕНКО, Тамара ПОНІМАНСЬКА,
Катерина ПОНОМАРЬОВА, Катерина ПРИЩЕПА,
Тетяна ПУШКАРЬОВА, Олександра САВЧЕНКО,
Світлана СТРИЛЕЦЬ, Володимир ТИМЕНКО,
Ольга ХОРОШКОВСЬКА, Людмила ХОРУЖА,
Михайло ЧЕМБЕРЖІ, Тетяна ЯРЕМЧУК
(*завідувач відділу*).

Зареєстровано Державним комітетом інформаційної
політики, телебачення та радіомовлення України
серія КВ, №6506 від 09.09.2002 року.
Підписано до друку 22.05.2017. Формат 84x108/16.
Папір газетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,72.
Умовн. фарбовідб. 6,72. Обл.-вид. арк. 9,75.
Зам. 0104706.

Адреса редакції: 04213, Київ,
вул. Прирічна, 25-А, к. 12,
тел./факс (044) 501-03-87
www.pochatkova-shkola.net
e-mail: pochatkovasc.ua@gmail.com

Видруковано у видавництві «Преса України».
03148, Київ, вул. Героїв Космосу, 6
Свідоцтво № 35481684
<http://www.pressa.kiev.ua/>.
Якість друку повністю відповідає наданому видавцем
видавничому оригіналу.

© «Початкова школа», 2017

ЗМІСТ

Стратегія розвитку початкової освіти

Цимбалару А. Всеукраїнський експеримент як невід'ємний складник
прогресивних змін в системі початкової освіти 1

Методика навчання

Ростикус Н. Ситуативні вправи на основі спостереження
серед природи 5

Вітківська Л. Розвиток дослідницьких навичок молодших школярів
під час засвоєння словникових слів 10

Карнаухова Т. Урок української мови в 2 класі 12

Зінченко Н. Вчимося писати есе 14

Ялоза О. Урок розвитку зв'язного мовлення, 4 клас 16

Гладченко О. Інтегрований урок у 1 класі (читання, математика) 18

Мочульська Л. Використання дидактичних ігор
на уроках української мови і математики 20

Васютіна Т. Методичні особливості проведення екскурсії
з природознавства у початковій школі 23

Саган О. Методика вивчення алгоритмів у початкових класах 26

Кулик Л. Інтерактивний урок з основ здоров'я у 3 класі 33

Теорія і практика виховання особистості

Бех М. Особистісно орієнтовані технології навчання
в початковій школі 36

Початкова освіта за рубежом

Охрімчук Р. З американського зошита 41

Почитаймо з учнями

Прудник С. Будньодні та ще й неділя! 44

Видатні педагоги

Калініченко Л. О.Савченко про роль методу порівняння у формуванні
творчого мислення в учнів початкової школи (1960–1970-ті роки) 45

Сільська школа

Мелешко В. Реалізація ідей партнерської взаємодії
в освітньому процесі сільської початкової школи 47

З історії педагогіки

Жулковський Б. Актуальність релігійно-дидактичної концепції
єпископа Володимир-Волинського Фадея (Успенського)
для сучасної української та європейської педагогіки 51

Слово художній самодіяльності

Лісовець О. Сценарій відкриття табірної зміни
у пришкольному таборі 55

Нам пишуть

Мустафа О. Реалій освітянських провідник 35

Шкльода С. Робота над формуванням поняття “задача” в 1 класі 57

Дрозд Г. Майбутнє країни в надійних руках 58

А я роблю так ...

Дармопук Н. Підвищення продуктивності навчально-виховного процесу
шляхом формування культури здоров'я молодших школярів 59

За листами читачів

Кропивка В. Гуманна педагогіка – майбутнє суспільства 61

Конкурс “Мій творчий проект”

Степаненко С. Через родину пізнай дитину 62

Сторожук Л. Світ живої природи 63

Скороход Н. Архітектура м. Суми. Дитячий парк “Казка” 64

Передрук будь-якого матеріалу українською або іншими мовами
без письмової згоди редакції заборонено.

На конкурс
"МІЙ ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ"

Архітектура м. Суми.
Дитячий парк "Казка".
Творчий проект
Наталії Скороход, вчителя
початкових класів Сумської
ЗОШ І–ІІІ ст. № 19
ім. М. С. Нестеровського

Через родину пізнай дитину.
Творчий проект Софії Степаненко,
вчителя початкових класів
Чернігівської ЗОШ І–ІІІ ст. № 10

Світ живої природи.
Творчий проект Людмили Сторожук,
вчителя початкових класів Ладигівського НВК
"ЗОШ І–ІІІ ст. ДНЗ Старокостянтинівської
районної ради Хмельницької обл."